

Dette er Grønn stat!

Arbeidet med Grønn stat er omtalt i St. prp 1 (2001-2002)

Kapitel 4: Staten feiar for eiga dør – «Grøn stat» frå prøveprosjekt til full skala

”Regjeringa legg stor vekt på å redusere miljøbelastningane frå staten si eiga drift, som er omfattande. Prosjektet Grøn Stat vil derfor bli gjennomført i full skala etter at prøveperioden er over i 2001. Ti verksemder har hittil delteke i prosjektet som skal integrere miljøomsyn i staten si eiga drift og dokumentere effektane av tiltaka som blir gjennomførte. I tillegg til konkrete miljøeffektar, har dette arbeidet òg gitt direkte økonomiske innsparingar. Ein grønnare stat er òg eit viktig ledd i satsinga på å fornye og effektivisere forvaltninga. Alle statlege etatar skal innføre eit enkelt miljøleiingssystem innan 2005, og departementa skal gå føre i denne prosessen. Miljøleiingssystemet skal vere ein integrert del av styringssystemet i etatane.”

Dette innebærer at statlige virksomheter skal:

- Foreta en kartlegging av virksomhetens påvirkning på det ytre miljø. Kartleggingen skal som et minimum omfatte innkjøp, avfall, transport og energi,
- Utarbeide en miljøpolicy og sette mål for miljøarbeidet,
- Finne frem til miljøforbedrende tiltak og sette opp en handlingsplan for gjennomføring av disse,
- Innarbeide hensynet til det ytre miljø i rutiner og prosedyrer,
- Integrere miljøledelse i organisasjonens eksisterende styringssystemer,
- Gjennomføre en årlig intern revisjon av miljøarbeidet slik at avvik oppdages og korrigeres, og stadig forbedring oppnås,
- Rapportere om fremdriften av miljøarbeidet til sitt fagdepartement.

Departementene

Deres ref

Vår ref
1997/4491 - F/GTO

Dato
18. oktober 2002

Grønn stat - innføring av miljøledelse i statlige virksomheter

Hele staten skal nå integrere miljøhensyn i egen drift. Målet er at alle statlige etater og virksomheter skal ha innført miljøledelse som en integrert del av organisasjonens styringssystemer innen utgangen av 2005. Vi ber om at hvert departement sikrer at denne målformuleringen blir innarbeidet i tildelingsbrevene for 2003 til sine underliggende etater og virksomheter.

Vi viser til vårt brev av 17. januar 2002, hvor videreføring av statens eget arbeid med å integrere miljøhensyn i sin drift blir skissert. Det er et mål at alle statlige etater og virksomheter innen utgangen av 2005 skal ha innført miljøledelse som en integrert del av organisasjonens styringssystemer. Miljøledelse er et verktøy for å øke bevisstheten om miljøkonsekvensene av en virksomhet og sette i gang et systematisk arbeid for å endre virksomheten i en miljøvennlig retning. Erfaringene viser at potensialet for å oppnå miljøgevinster, så vel som økonomiske gevinster ved mer miljøeffektiv drift er stort. En bedre miljøtilpassing av statlig virksomhet er ikke bare et ledd i miljøvernpolitikken, men også et ledd i arbeidet med å modernisere og effektivisere staten.

I videreføringen av Grønn stat er områdene innkjøp, transport, energibruk og avfall pekt ut som satsningsområder. Ny lov om offentlige anskaffelser trådte i kraft 1. juli 2001. I loven slås det fast at det ved planlegging av den enkelte anskaffelse skal tas hensyn til livssykluskostnader og miljømessige konsekvenser av anskaffelsen (§ 6). Staten er en betydelig kunde for næringslivet og statlige virksomheter har et ansvar for å gå foran og utnytte sin "forbrukermakt" og etterspørre miljøvennlige produkter og tjenester. Dette vil bidra til et mer bærekraftig samfunn og rimeligere og bedre utvalg av mer miljøvennlige produkter. Innkjøpsvirksomheten i staten skal nå i større grad desentraliseres for å oppnå økt konkurranse og effektivitet i markedet. Hver enkelt virksomhet er direkte ansvarlig for egne innkjøp og må påse at miljøhensyn blir tatt ved den enkelte anskaffelse. Det er derfor viktig at statlige virksomheter etablerer rutiner og opparbeider seg kompetanse slik at de kan ta miljøhensyn ved innkjøp. Dette vil være et viktig element ved innføring av miljøledelse i statlige virksomheter.

Innføring av miljøledelse vil bidra til at statlige virksomheter får kunnskap om egen påvirkning på ytre miljø, og ut i fra dette iverksetter aktuelle tiltak. Regjeringen har lagt fram forslag om ny lov om miljøinformasjon som bl.a. gir offentlige organer plikt til å ha kunnskap om forhold ved virksomheten som påvirker det ytre miljø. Miljøledelse vil være et godt redskap for virksomhetene for å sikre at den nødvendige informasjonen er tilgjengelig.

Hvert departement har ansvar for innføring av miljøledelse i egen virksomhet og i underliggende etater og virksomheter. Fra 2003 er det viktig at underliggende etater og virksomheter starter arbeidet med innføring av miljøledelse. Vi ber derfor om at hvert departement tar inn kravet om innføring av miljøledelse i tildelingsbrevene for 2003 til sine underliggende etater og virksomheter. Det legges opp til at resultatene av arbeidet med Grønn stat skal omtales i det enkelte departements sektorvise miljøhandlingsplaner på linje med resultater av andre virkemidler det enkelte departement har ansvaret for. Videre tas det sikte på å gi en oversikt over oppnådde resultater i senere stortingsmeldinger om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand. Hver virksomhet må derfor rapportere om fremdriften av arbeidet med innføring av miljøledelse til sitt fagdepartement.

Følgende formulering bes inntatt i tildelingsbrevene for 2003 til underliggende etater og virksomheter:

"Driften av statlige virksomheter påvirker det ytre miljø bl.a. gjennom innkjøp av varer og tjenester, energibruk, transport og avfallshåndtering, og spiller en viktig rolle når det gjelder å vri dagens produksjons- og forbruksmønster i en mer miljøvennlig retning. Det er et mål at statlige virksomheter jobber systematisk med å integrere miljøhensyn i sin drift, og på den måten bidrar til å nå regjeringens miljømål. Miljøledelse er et verktøy for å øke bevisstheten om miljøkonsekvensene av en virksomhet og å sette i gang et systematisk arbeid for å endre virksomheten i en miljøvennlig retning. Innen 2005 skal alle statlige etater og virksomheter ha innført miljøledelse som en integrert del av organisasjonens styringssystemer. Det skal rapporteres om fremdriften i miljøarbeidet. På www.gronn.stat.no er det samlet veiledninger og erfaringsmateriale fra de virksomhetene som allerede har innført miljøledelse. Miljøverndepartementet har også under utarbeidelse en veileder for innføring av miljøledelse i statlige etater og virksomheter som vil være ferdigstilt i løpet av 2002".

Med vennlig hilsen

Børge Brende
Miljøvernminister

Victor D. Norman
Arbeids- og administrasjonsminister

HVORFOR miljøledelse i staten?

Det er mange grunner for statlige virksomheter til å innføre miljøledelse i egen drift.

- Miljøtiltak kan gi betydelige økonomiske gevinster
- Miljøledelse et viktig ledd i arbeidet med å effektivisere og modernisere staten
- Systematisk miljøarbeid betyr kvalitet og "orden" i eget hus"
- Innføring av miljøledelse sikrer at lover overholdes. Spesielt "Lov og offentlige anskaffelse" (§6, det skal tas hensyn til livsløpskostnader) og "Lov om miljøinformasjon".
- Miljøledelse viser ansvarlighet og gir troverdighet
- Staten stiller krav til næringsliv og befolkning og ønsker nå å "feie for egen dør"
- Systematisk miljøarbeid bidrar til å sikre fremtiden til kommende generasjoner
- Systematisk miljøarbeid er en plikt etter internkontrollforskriften på HMS-området
- Staten er forpliktet gjennom internasjonale avtaler
- Og sist, men ikke minst: Man trenger glede i arbeidet, og miljøarbeid er morsomt!

Det er en inngrodd oppfatning hos mange at miljøsatsing koster. Sannheten er langt mer nyansert. Noen miljøtiltak koster lite eller ingenting. Noen krever investeringer, mens andre gir direkte innsparinger - umiddelbart. Ofte er endrede rutiner og holdninger hos de ansatte nok til å oppnå gode resultater av miljøarbeidet.

Miljøledelse er basert på systemer og tiltak som hindrer at avfall og forurensning oppstår, i stedet for opprydding i etterkant. Mer effektiv og behovsstyrt energibruk, mindre avfallsproduksjon og redusert unødvendig forbruk gir i tillegg lavere kostnader, lavere avgifter og økt konkurransevne. Når arbeidsinstruksene (rutiner og prosedyrer) er enkle, med klare oppgaver og ansvarsområder, fører et miljøstyringssystem også til mer effektivt samarbeid - som igjen er kostnadsbesparende og gir mer fornøyde ansatte.

Miljøpolitikk

UiS skal utføre alt arbeid med respekt og omtanke for det ytre miljø samt bidra til en bærekraftig utvikling.

UiS skal ta ansvar for ytre miljø i egen virksomhet ved å:

- Identifisere miljøaspekter ved og tilhørende miljøpåvirkninger fra alle våre aktiviteter.
- Aktivt arbeide for å redusere negative miljøpåvirkninger.
- Oppfylle både lovpålagte og egne miljøkrav.

UiS skal kontinuerlig forbedre egen miljøprestasjon ved å:

- Stimulere til økt miljøbevissthet og motivasjon ved kontinuerlig opplæring og informasjon til ansatte og studenter.
- Søke løsninger som bidrar til mindre forurensning.

UiS skal kommunisere åpent angående miljøraker ved å:

- Vise vårt engasjement gjennom god miljøprestasjon.
- Arbeide med interesserte parter for å øke kunnskap om de negative miljøeffektene av vår drift og hvordan disse kan reduseres.
- Formidle resultater til ansatte, studenter, AMU og styre.

UiS skal styre miljøarbeidet ved å:

- Utvikle miljømål og miljøprogram med forstått ansvar.
- Frigi nødvendige ressurser for å møte våre krav og mål.
- Med jevne mellomrom (minimum årlig) gjennomgå effekten og resultatene av miljøstyringssystemet og fastsette nye resultatmål og tiltak i forhold til disse.

Miljøpolitikk

Se definisjoner og prinsipper.

1.	Statsbygg skal arbeide for bedre miljøeffektivitet i egen virksomhet gjennom systematisk miljøstyring av plan- og byggeprosjekter, drift og vedlikehold av våre bygg.
-----------	--

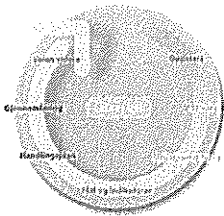
- Vi skal til enhver tid oppfylle miljøkrav i lover og forskrifter.
- Vi skal stille tydelige miljøkrav ved innkjøp av varer og tjenester og følge opp kravene
- Vi skal forbedre vår utnyttelse av ressurser, i form av produkter, materialer og energi
- Vi skal aktivt arbeide for å forebygge forurensning
- Vi skal sette oss forbedringsmål og jevnlig følge opp og revidere disse.

2.	Statsbygg skal være et kompetanseorgan og en pådriver for miljøsatsing i bygge-, anleggs- og eiendomssektoren.
-----------	---

- Vi skal jevnlig oppgradere den interne miljøkompetansen i Statsbygg og holde oss oppdatert i forhold til miljøkonsekvensene av vår virksomhet
- Vi skal være aktivt medvirkende til utvikling som fremmer miljøvennlige løsninger
- Vi skal aktivt informere om vårt miljøarbeide til omverdenen

3.	Statsbygg skal gjennom rådgiving stimulere sine oppdragsgivere og brukere til å treffe miljøvennlige valg i plan-, bygge- og eiendomssaker
-----------	---

- Vi skal synliggjøre vårt miljøarbeide for oppdragsgivere og brukere
- Vi skal aktivt informere våre oppdragsgivere og brukere om miljøkonsekvensene av deres valg

GRØNN STAT - Universitetet i Stavanger

3. Miljøsmål

Inneholder	Kvittert:	Dato:
Miljøsmål for UiS, 2005 – 2006	2.11.05	OJB
Miljøsmål for Statsbygg, 2005 - 2009	06.03.06	OJB

Miljømål 2006

Hoved- og delmålene er utarbeidet med bakgrunn i en kartlegging av UiS' miljøstatus og identifisering av forbedringsområder.

INNKJØP

UiS skal foreta miljøvennlige vurderinger for alle anskaffelser.

UiS skal stille krav til og følge opp leverandører av varer og tjenester.

UiS skal arbeide for bedre kommunikasjon internt og oppfølging av prosedyrer.

- Øke andel miljøsertifiserte leverandører til 1,4 %.
- Øke andel miljømerkede produkter til 6 %
(innen områdene trykksaker, kontorrekvisita, kopipapir og renholdsprodukter).
- Redusere papirforbruk pr årsverk med 5 %.
- Redusere bruken av engangsprodukter i kantiner med 25 %.
- Redusere bruken av engangsprodukter knyttet til renhold med 50 %.

AVFALL

UiS skal redusere den totale avfallsmengden fra ordinær drift.

Økt andel av total avfallsmengde skal kildesorteres og gå til gjenvinning.

UiS skal ha oversikt over oppbevaring av farlig avfall.

- Redusere total avfallsmengde (per m²) med 15 %.
- Øke kildesortert mengde (per m²) med 15 %.
- Sortering av papir og matavfall alle steder dette oppstår.

ENERGI

UiS skal gjennomføre effektiv energibruk.

- Redusere totalt energiforbruk pr m² med 5 %.
- Redusere energikostnadene med 15 %.

TRANSPORT

Transport i UiS' tjeneste bør foregå på mest mulig miljøvennlig måte.

UiS skal øke andel ansatte som reiser miljøvennlig til/fra jobb.

UiS skal øke bruk av videokonferanser og telefonmøter i forhold til flyreiser.

- Øke andel ansatte som deltar i "Sykle-til-jobb"-aksjonen med 50 %.
- Øke andel sensurer gjennomført med telefonmøter med 10 %.
(basert på spørreundersøkelse til høsten 2006)

VANNFORBRUK

UiS skal ha et effektivt vannforbruk.

- Redusere vannforbruket pr. m² med 10 %.

Miljømål

Statsbyggs miljømål ble vedtatt i november 2004 og gjelder for perioden 2005 til 2009. Gjennom å sette seg miljømål skal Statsbygg arbeide for å redusere sine viktigste miljøpåvirkninger.

Ifølge våre hovedmål skal Statsbygg

- begrense miljøbelastningen ved valg av produkter og materialer
- redusere miljøbelastningen som følge av avfallsproduksjon og -håndtering
- redusere energibehov og -bruk i våre bygg
- innen utgangen av første kvartal 2006 ha implementert et miljøstyringssystem som er sertifisert etter NS-EN ISO 14001:1996

Tiltak for å nå miljømålene nedfelles i virksomhetsplanene til alle Statsbyggs virksomhetsområder. Miljømålene følges jevnlig opp av ledelsen.

Miljømål 2005-2009**Hovedmål og delmål for Statsbygg på miljøområdet i 2005-2009.****1. Statsbygg skal begrense miljøbelastning ved valg av produkter og materialer****1.1. ha gjennomført kompetansehevingstiltak innen temaene**

- miljøkriterier for valg av byggematerialer
- bygningsutforming, materialvalg og fukt
- tradisjonelle byggematerialer
- farlige stoffer i byggematerialer
- substitusjonsplikten, plikt til å vurdere alternativer til helse- og miljøfarlige stoffer
- stoffkartotek

1.2. ha sikret at våre bygge- og driftsaktiviteter

- ikke benytter produkter som inneholder stoffer fra Prioriteringsliste B
- unngår bruk av produkter som inneholder mer enn 0,1 vektprosent av stoffer på OBS-listen

1.3. ha bidratt til utvikling av brukervennlige verktøy som stimulerer til valg av miljøriktige materialer**1.4. ha gjennomført tiltak for å etablere forvaltningsplaner for Statsbyggs kulturhistoriske eiendommer som omfattes av verneplan.****2. Statsbygg skal redusere miljøbelastningen som følge av avfallsproduksjon og -håndtering****2.1 ha gjennomført kompetansehevingstiltak innen temaene:**

- Gjenbruk av materialer
- Gjenvinning av masser
- Avfallsmasser og -regnskap
- Vurdering av rivebehov og miljøriktig riving

2.2 ha gjennomført tiltak for å vurdere rivebehov og hindre feildisponering av helse- og miljøfarlig avfall ved riving, ombygging og rehabilitering**2.3 ha gjennomført tiltak på avfallssiden ved våre byggeprosjekt for å oppnå:**

- gjennomsnittlig mengde avfall for nybygg på 25 kg/m² BTA (ekskl.riving og byggegrop)
- 60 % kildesortering (inklusive riving)

3. Statsbygg skal redusere energibehov og -bruk i våre bygg**3.1 ha gjennomført kompetansehevingstiltak innen temaene:**

- energibruk i tekniske anlegg
- energibruk og bygningers plassering og form
- beregning av energibruk og energikostnader
- alternative oppvarmingssystem
- energiledelse
- EU-direktiv om energibruk i bygninger

3.2 ha iverksatt tiltak som sikrer at våre bygg planlegges og prosjekteres med et gjennomsnittlig energibruk på 180 kWh/m² sett i forhold til graddagskorrigert normalår.

For hvert prosjekt skal det utarbeides spesifikke energimål tilpasset bygget.

3.3 ha iverksatt tiltak for å redusere det graddagskorrigerede energibruket i Statsbyggs bygningsmasse med 7 % i gjennomsnitt, sett i forhold til fastsatt måltall på 210 kWh/m².

4.	Statsbygg skal innen utgangen av første kvartal 2006 ha implementert et miljøstyringssystem som er sertifisert etter NS-EN ISO 14001:1996
----	---